

Austatud lugeja!

Käesoleva Juridica numbri artiklitele ühist nimetajat leida ei olegi nii kerge. Teemade spekter on lai ja ühisosa väike. Samas loob see lugejale võimaluse nii erinevate teemade seast just talle sobiv leida. Huvipakkuvad peaksid olema kõik kirjutised.

Ja mitmegi artikli puhul on see ühine siiski olemas, olles kitsam kui lihtsalt üldnimetaja „õigus“. Sellesse numbrisse on sattunud mitmed artiklid, mille keskmes on ühiskonna minevik, olevik ja/või tulevik. Nii on mul heameel, et üle hulga aja saame lugejani tuua kirjutise Rooma õigusest, konkreetsemalt Rooma õigusteadusest. Me tunnustame Rooma õiguse pärandi ülisuurt tähtsust, kuid võiksime endale ka tunnustada, kui vähe tänapäeva juristid Rooma õigusest siiski teavad. Vajadus Rooma õiguse tundmise järele ei ole aga niivõrd nõudlus faktiteadmiste järele. Sellest olulisem on tarvidus kehtivast õigusest aru saada, seda rakendada. Mis saab siin aga olla olulisem, kui sellesama õiguse lätete mõistmine. Seega ei peaks H. Siimets-Grossi artikli vastu huvi tundma üksnes õigusajaloo huvilised, liiatigi veel, et artiklis käsitletakse ka mitmeid tänapäeva õigusmõtlemise jaoks olulisi küsimusi.

Tänapäeva ühiskonna õigusest räägib enamik Juridica artikleid. Kuid E. Tikk tõstatab üldisema küsimuse: kas tänapäeva teadmiste ühiskonnas on õiguse sisu ja mõte enam seostatav vahetult tajutava aja ja katsutava ruumiga? Ta otsib vastus küsimusele, milliseid ajast ja ruumist arusaamise muutuseid on Internet kaasa toonud ja rõhutab vajadust neid kontseptsioonimuudatusi seadusloomes arvestada. Autor hoiatab, et vastasel juhul ei pruugi kehtiv õigus kaasagsetes oludes enam toime tulla. Jah, Eesti ühiskond on olnud tehnoloogilistele muutustele avatud. Enamasti ei ole ka seadusandja neid muudatusi tõrjuvale positsoonile asunud. Kasvõi praegune Juridica number, kus A. Alekand analüüsib sundenampakkumise elektrooniliselt korraldamise võimalusi ning toob välja selle positiivsed küljed, näitab, et seadusandja on aktiivselt hakanud kasutama infotehnoloogia võimalusi. Kuid Interneti-oktsionid ja elektronallkiri ei tähenda veel paradigmuuutustega arvestamist. Infoühiskond muudab maailma mõtteviisi. Üksikute tehnoloogiasaavutuste kasutamise reguleerimine võib seega jääda ebapiisavaks kosmeetiliseks protseduuriks.

Ühiskonna mõtteviisi küsimusi puudutatakse ka H. Veinla artiklis, kus otsitakse vastust küsimusele, miks erinevates õiguskordades saadakse keskkonnaõiguse printsiipidest (konkreetsemalt ettevatusprintsipiist) erinevalt aru ja soovitakse neid erinevalt rakendada. Ühe võimaliku põhjusena nähakse ka siin ühiskonna transformatsiooni, seekord heaolu jaotavast industriaalühiskonnast arenguga kaasnevaid probleeme lahendada püüdvasse riskiühiskonda.

Nii need artiklid ega siin nimetamata jäänud K. Saaremäeli, R. Naritsa, E. Catta ja M. Sillaotsa väga huvitavad kirjutised ei võimalda end paigutada valdkonna alla *à la* „Jurist annab nõu“. Ei anna. Kuid nad toovad meieni ühe viisi õiguslikult mõelda, pakkudes välja arutlusteid ja lähenemisviise. Samas ei saa öelda, et tegu on üksnes teoreetiliste käsitlemustega. Kõigis neis on läbiv side praktilise eluga, praktiliste probleemidega. Mis on puudu, on üks ainuõige vastus neile probleemidele, ainuõige tõde. Kuid kas oleks üldse kellegi võimuses seda pakkuda?

Katrin Prükk

